

GERBONU MONĒTA

COATS OF ARMS COIN



Latvija 100 —

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

Informācija: +371 67022722, monetas@bank.lv

legāde: www.e-monetas.lv

Latvijas Bankas kases

K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, un Teātra ielā 3, Liepājā

Information: +371 67022722, coins@bank.lv

Purchase: www.e-monetas.lv

Cashier's Offices

K. Valdemāra iela 1B, Riga, and Teātra iela 3, Liepāja

www.bank.lv

Ar ieteikumiem monētu uzglabāšanai aicinām iepazīties www.e-monetas.lv.
Please visit our website www.e-monetas.lv for recommendations on coin storage.



Daugav' abas malas
Mūžam nesadalās:
I Kurzeme, i Vidzeme,
I Latgale mūsu.

Šīs Raina dzejas rindas piepildījumu guva 1918. gada 18. novembrī, pirmo reizi izveidojoties neatkarīgai, visas latviešu apdzīvotās zemes apvienojošai valstij. Sarežģītā Latvijas vēstures gaita atspoguļojās arī tās heraldiskajā simbolikā.

Latvijas valsts ģerboni Satversmes sapulce apstiprināja 1921. gada 15. jūnijā. Tā meta autors bija Vilhelms Krūmiņš (1891–1959), bet oficiālo variantu izstrādāja Rihards Zariņš (1869–1939). Veidojot valsts ģerboni, kā pamatelementi tika izmantoti saule (simbolizēja tautas brīvību) un klasiskās heraldiskās figūras – lauva (saistījās ar Kurzemes un Zemgales hercogistes (1562–1795) ģerboni un atspoguļoja Latvijas rietumu daļu) un grifs, kas Latvijas heraldikas vēsturē kopš Pārdaugavas hercogistes laikiem (1566–1772) saistījās ar Vidzemi un Latgali. Trīs virs vairoga esošās zvaigznes iemiesoja ideju par vēsturisko novadu iekļaušanu vienotajā Latvijā. Ģerboni papildināja stilizēts ozollapu vijums (latviešu tautas varenības un patstāvības zīme) un sarkansudrabsarkana lente Latvijas karoga krāsu samēros. Ģerbonis līdz ar karogu un himnu simbolizēja valstisko neatkarību, tāpēc pēc Latvijas okupācijas par tā lietošanu draudēja sods. Kā valstiskās neatkarības zīme vēl pirms neatkarības atjaunošanas ģerbonis atkal kļuva leģitīms 1990. gadā, bet 1991. gadā tas vēlreiz atjaunots kā neatkarīgas Latvijas Republikas simbols.

Monētas aversā zem ģerboņa attēlota Latvijas valsts 100 gadu jubilejas zīme.

Latvijas dalījums kultūrvēsturiskos apgabaloši noteikti Latvijas Republikas Satversmes 3. pantā. To ģerboņus, kas noteikti ar 1930. gada 26. aprīļa "Noteikumiem par Latvijas apgabalu ģerboņiem" ar likuma spēku un 2012. gadā no jauna ar "Vidzemes, Latgales, Kurzemes un Zemgales ģerboņu likumu" ieguvuši valsts simbolu tiesisko aizsardzību, radīja mākslinieks Kārlis Krauze (1904–1942).

Kurzemes un Zemgales ģerboņu pirmsākumi rodami Kurzemes un Zemgales hercogistes heraldiskajā simbolikā. No tās ģerboņa pārmantots Zemgales ģerboni attēlotais zilā laukā sudraba alnis un Kurzemes ģerboni ietvertais sudraba laukā pretēji pagriezts sarkans lauva. Alnis heraldikā ir reti sastopama figūra, kas te simbolizē dabas bagātības. Savukārt pakalķajās saslējies lauva ir viens no heraldikā izplatītākajiem simboliem, kas pauž spēku un varu.

Vidzeme un Latgale savu heraldisko simboliku ieguva, kad tagadējās Latvijas austrumu daļā, Daugavas labajā krastā izveidojās Polijas–Lietuvas kopvalstij pakļautā Pārdaugavas hercogiste un grifs jaunajam administratīvajam veidojumam 1566. gadā piešķirtajā ģerbonī apvienoja zvēru un putnu valdniku pazīmes, simbolizējot visaptverošu varenību un spējas. Pārdaugavas hercogistes ģerboni ietvertais sudraba grifs ar zobenu labajā ķetnā redzams Vidzemes ģerboni (sarkanā laukā) un Latgales ģerboni (zilā laukā pretēji pagriezts).

Latvijas Bankas veltījums Latvijas valsts 100 gadu jubilejā ir eiro kolekcijas monēta ar Latvijas lielā valsts ģerboņa un tās kultūrvēsturisko apgabalu ģerboņu attēliem.



Nominālvērtība – 5 eiro, svars – 31.47 g, diemets – 38.61 mm, metāls – 925° sudrabs, kvalitāte – *proof*, ar divu krāsu uzdruku aversā, monētas josta – ar uzrakstu.

Monētas dizainu izstrādājis Laimonis Šēnbergs,
tās gipsa modeli veidojis Jānis Strupulis.
Monēta kalta UAB *Lietuvos monetų kalykla* (Lietuva).

Face value: 5 euro; weight: 31.47 g; diameter: 38.61 mm;
metal: silver of .925 fineness; quality: proof; with two-colour print on the obverse;
edge: lettered.

The coin has been designed by Laimonis Šēnbergs
and modelled by Jānis Strupulis.
The coin has been struck by UAB *Lietuvos monetų kalykla* (Lithuania).

Both sides of the Daugava River
Will remain undivided for ever:
Kurzeme alongside with Vidzeme and Latgale –
They all belong to us.

These lines by the Latvian poet Rainis materialised on 18 November 1918 when an independent state, uniting all territories inhabited by Latvians, was established for the first time ever. The complicated course of Latvia's history was also reflected in its heraldic symbols.

The coat of arms of Latvia was approved by the Constitutional Assembly on 15 June 1921. The author of its sketch was Vilhelms Krūmiņš (1891–1959), but the official version was developed by Rihards Zariņš (1869–1939). The basic elements used in the creation of the state coat of arms were the sun (symbolising the people's freedom) as well as the lion and griffin, the classical heraldic symbols. The lion was part of the coat of arms of the Duchy of Courland and Semigallia (1562–1795) and reflected western Latvia. The griffin was associated with Vidzeme and Latgale throughout the history of Latvia's heraldry dating back to the days of the Duchy of Pārdaugava. The three stars above the shield embodied the idea of incorporating the historical regions into unified Latvia. The coat of arms was supplemented with a stylised wreath of oak leaves, the symbol of strength and independence of the Latvian nation, and a red-silver-red ribbon having the proportions of the Latvian national flag. The coat of arms along with the flag and anthem symbolised national independence. Therefore, people who used it during the years of Latvia's occupation ran the risk of punishment. It was in 1990 that the coat of arms regained its legitimacy as a token of independence, but in 1991 it was once again renewed as a symbol of the independent Republic of Latvia.

The logo of Latvia's centenary is featured on the obverse of the coin under the coat of arms.

The division of Latvia into cultural and historical regions is stipulated by Article 3 of *Satversme* (the Constitution of the Republic of Latvia). Their coats of arms created by artist Kārlis Krauze (1904–1942) were established by the Regulations on Coats of Arms of Latvia's Regions adopted on 26 April 1930. Pursuant to the Law on Coats of Arms of Vidzeme, Latgale, Kurzeme and Zemgale, these coats of arms regained their legal protection as national symbols in 2012.

The coats of arms of Kurzeme and Zemgale originate in the heraldic symbols of the Duchy of Courland and Semigallia. The silver elk on a blue background, featured on the coat of arms of Zemgale, and the red lion on a silver background, turned in the opposite direction, depicted on the coat of arms of Kurzeme, have been inherited from the Duchy's coat of arms. The elk is a rare figure in heraldry and symbolises the richness of nature here. Meanwhile, a rampant lion is one of the most common heraldic symbols representing strength and power.

Vidzeme and Latgale obtained their heraldic symbols at the time when the Duchy of Pārdaugava, subject to the Polish–Lithuanian Commonwealth, was formed on the right bank of the Daugava in the eastern part of the present-day Latvia. The griffin depicted on the coat of arms, granted to the new administrative formation in 1566, combined the features of kings of animals and birds, symbolising comprehensive might and strength. The silver griffin holding a sword in its right claw, incorporated in the coat of arms of the Duchy of Pārdaugava, is featured on the coat of arms of Vidzeme (on a red background) and on that of Latgale (on a blue background turned in the opposite direction).

The euro collector coin bearing the images of the great coat of arms of the Republic of Latvia and the coats of arms of its cultural and historical regions is Latvijas Banka's contribution to Latvia's centenary.